

■ Col·lecció local a la Biblioteca Pública. Recomanacions bàsiques

per Assumpta Bailac *
Concepció Carreras **
Maria Elvira ***
Ma Carme Grauvilardell ****

Normes per ajudar les biblioteques a organitzar el seu fons de col·lecció local. En l'article es fa una definició del que és la col·lecció local i es donen un seguit de recomanacions bàsiques segons el tipus d'àrea que cobreixi, el tipus de material, el seu tractament i els seus serveis que aquesta secció ha d'oferir en la biblioteca pública.

---

* Assumpta Bailac «Ildefons Barbarà» de Gràcia. Fundació Caixa de Pensions.

** Concepció Carreras. Central de Biblioteques Populares. Diputació de Barcelona.

*** Maria Elvira. Escola Universitària de Biblioteconomia i Documentació.

**** Mª Carme Grauvilardell. Biblioteca Popular «S. Vives Casajoana». Diputació de Barcelona.

■ 1. CONSIDERACIONS PRÈVIES

La finalitat d'aquestes pautes és orientar els professionals en l'organització de materials de biblioteca sobre una àrea geogràfica determinada. En cap moment tracten d'establir uns criteris rígids per al tractament d'aquest material.

La llarga tradició de biblioteca pública a Catalunya ha fet possible que es pugui trobar en la majoria de les biblioteques un fons important i variat d'interès local. La necessitat d'organitzar aquest fons ja va portar a Jordi Rubió i Balaguer¹ a elaborar unes breus pautes sobre la manera d'adquirir, tractar i difondre aquest material.

En l'actualitat l'interès pel material local ha augmentat considerablement respecte els anys que les biblioteques en general, i els fons locals en particular, van patir una greu desatenció per part d'algunes institucions responsables. A més, la nova situació social i política ha portat una revaloració de la pròpia cultura i identitat, que ha donat com a resultat una major i més variada producció de material sobre aspectes locals.

Aquesta situació ha impulsat el Grup de Treball sobre Biblioteca Pública del Col·legi Oficial de Bibliotecaris i Documentalistes de Catalunya a encarregar la redacció d'aquestes pautes; s'ha fet ressò així de la necessitat d'homogeneïtzació en el tractament d'aquests materials expressada pels bibliotecaris.

En el treball s'ha tingut en compte la situació actual de les nombroses col·leccions locals i les limitacions imposades per la dotació insuficient de personal.

■ 2. DEFINICIÓ

La col·lecció local és la secció de la biblioteca pública formada pel conjunt de documents, propis de biblioteca, relacionats amb una àrea geogràfica determinada, que té per objectiu recollir tots els materials que poden ser útils per a l'estudi d'una zona tant del passat com de l'actualitat i del futur.

■ 3. ÀREA GEOGRÀFICA

Caldria delimitar clarament l'àrea geogràfica: districte, ciutat o poble, comarca.

S'hauria de considerar, a l'hora de delimitar l'àrea geogràfica, l'existència a la zona d'altres biblioteques o entitats amb fons local.

Convindria que, qui es responsabilitzés de la col·lecció local d'una zona, fos la biblioteca que pogués oferir millors condicions per a l'ús i la preservació del material, sense que això exclougui que altres biblioteques de la zona puguin tenir també un fons local.

---

¹ Veure Bibliografia

■ 4. MATERIAL DE LA COL·LECCIÓ LOCAL

■ 4.1. TIPUS DE SUPORT

Les directrius de l'IFLA² estableixen que no s'hauria d'excloure cap tipus de material ni pel seu suport ni pel seu format. Seria, però, recomanable recollir i conservar indefinidament tot allò que és material imprès, fotogràfic, cartogràfic i àudio-visual. És el cas dels llibres, diaris i publicacions periòdiques, publicacions d'entitats públiques i privades, mapes i plànols, cartells, fotografies, diapositives i enregistraments sonors i visuals.

La recollida dels materials tri-dimensionals, malgrat el seu interès, dependrà de les possibilitats de personal i d'espai.

■ 4.2. ABAST TEMÀTIC

No s'ha d'excloure cap material amb temàtica local. La recollida de material no local, però relacionat amb la zona a causa de l'autor, l'edició o la impressió, dependrà de les possibilitats de personal i d'espai.

Dins dels materials, considerats com a indispensables, inclouríem seguint la Classificació Decimal els següents:

0. Generalitats

- Bibliografies de temàtica local
- Mostra representativa de l'obra d'autors locals de temàtica no local.
- Material derivat de l'activitat de centres culturals i entitats de tipus general.
- Material elaborat per la Biblioteca, dipositària de la col·lecció local, i d'altres biblioteques de la zona per a donar a conèixer les seves activitats.
- Publicacions periòdiques locals de temes generals.

1. Filosofia

- Documents elaborats per grups locals dedicats a l'estudi de la filosofia.
- Material sobre la pràctica local de fenòmens parapsicològics (màgia, bruixeria...).
- Estudis de psicologia de grups concrets o de la totalitat de la població.

2. Religió

2-1. Material referent a la religió catòlica:

- Impresos relacionats amb la devoció local (goigs, estampes ...).
- Obres sobre monestirs i santuaris de l'àrea geogràfica que tractin de l'aspecte religiós.

² Veure **Bibliografia**

— Documents sobre sants i personatges d'importància religiosa relacionats amb la zona.

— Publicacions parroquials i d'associacions religioses.

2.2— Material publicat per i sobre les religions i sectes no catòliques presents a l'àrea geogràfica considerada.

3. Ciències Socials

— Fogatges, censos i padrons publicats.

— Estudis sociològics i antropològics.

— Material sobre política local i el produït pels diferents partits i grups polítics.

Cal remarcar la importància del material generat per les eleccions municipals.

— Documentació de la vida econòmica i laboral de la zona.

— Material relacionat amb l'àrea de serveis assistencials.

— Material relacionat amb diferents centres d'ensenyament o produïts per ells.

— Material sobre el comerç local.

— Documentació relacionada amb el folklore, festes i tradicions populars.

4. Llenguatge

— Estudis i enregistraments sonors relatius a les parles locals i als diferents nivells de llenguatge.

— Documentació sobre toponímia i antroponímia.

— Atlas lingüístics.

— Enquestes lingüístiques.

5. Ciències pures

— Material realitzat per entitats dedicades a l'estudi d'alguna àrea científica.

— Informació meteorològica de la zona.

— Estudis i mapes geològics de l'àrea.

— Escrits sobre roques, minerals i fòssils.

— Obres sobre la vegetació i fauna local.

— Material sobre la defensa del medi ambient de l'àrea geogràfica.

— Material sobre els parcs i reserves ecològiques de la zona.

6. Ciències aplicades

— Material relacionat amb l'assistència sanitària local.

— Documentació referent a les indústries locals, tant estudis com material publicitari.

— Documentació referent a les obres d'enginyeria que afectin la zona.

— Material sobre agricultura, ramaderia i aprofitament del bosc i altres formes d'explotació de la terra, el mar o els rius.

— Informació sobre els transports locals, tant del passat com de l'actualitat.

— Estudis i receptaris gastronòmics propis del lloc.

7. Belles arts

— Material sobre ordenació territorial i urbana, fent èmfasi en els documents gràfics.

- Material de tot tipus, especialment gràfic, de les diferents obres d'art local.
- Material provinent de l'activitat de museus d'art i sales d'exposicions.
- Documentació, escrita, sonora i gràfica, dels espectacles musicals celebrats a la zona.
- Material relacionat amb els cinemes, els teatres i altres sales d'espectacle locals.
- Documentació generada per grups locals de teatre o música de la zona en relació a la seva activitat pròpia o a altres possibles activitats.
- Documentació d'entitats esportives i la relacionada amb les competicions celebrades a la localitat o en les que intervinguin esportistes locals.
- Documentació sobre excursionisme de la zona.

8. Literatura

- Material relacionat amb esdeveniments literaris de la zona, com ara jocs florals i premis literaris.
- Literatura de tots els estils i gèneres de temàtica local.

9. Història. Geografia. Biografia

- Publicacions històriques i arqueològiques realitzades per les societats d'estudis locals.
- Monografies històriques sobre la zona.
- Material produït pels arxius i els museus històrics en relació a la seva activitat.
- Estudis geogràfics sobre l'àrea.
- Relats de viatgers que descriguin la zona.
- Guies de viatges, urbanes i turístiques, d'àmbit local o comarcal.
- Mapes i plànols de temàtica geogràfica i d'àmbit local.
- Biografies de personatges locals.
- Memòries i diaris personals.
- Estudis sobre els llinatges locals.
- Informació turística.

Hi ha un tipus de material que es podria relacionar amb qualsevol número de la classificació proposada: les gravacions sonores, que recullen records de fets viscuts per gent de la zona; els llibres de temàtica general però amb una part dedicada a algun aspecte local; les obres d'autors locals, però de temàtica no local i les obres impreses o editades a la localitat de temàtica no local.

Pe'l que fa als enregistraments sonors amb experiències viscudes s'han d'incloure en el número de classificació de la temàtica de la qual tractin.

Els documents de qualsevol temàtica, que continguin alguna part dedicada al desenvolupament d'aquest tema a la zona, no s'han de considerar globalment com a part de la col·lecció, sinó únicament la part referida a l'àrea local. La còpia d'aquestes parts anirà a la col·lecció local, classificada en el número que li correspongui pel tema.

Les obres d'autors locals, però de temàtica no local, no cal incloure-les en la seva totalitat a la col·lecció local, però sí una mostra prou representativa del seu conjunt. Aquesta mostra es pot classificar al 012.

El material generat per les diferents entitats s'ha de reunir sota el número corresponent a l'entitat, independentment que sigui fruit de l'activitat habitual de la institució o ho sigui d'una activitat diferent i esporàdica.

Les obres impreses o editades a la zona, de temàtica no local, no cal conservar-les d'una manera exhaustiva. Convé fer una selecció representativa i recollir tots els catàlegs d'obres d'editors o impressors.

■ 5. TRACTAMENT DEL MATERIAL

■ 5.1. REGISTRE

Tot el material de la col·lecció local s'ha de registrar, menys els dossiers temàtics sense elaborar i els retalls de publicacions periòdiques. Entenem per dossiers temàtics sense elaborar els formats per material de diversa procedència, que només ha estat agrupat, però que no ha tingut cap altre tipus de tractament.

Pot resultar més pràctic fer dos llibres de registre del conjunt del fons de la biblioteca, separant els materials segons els suports. Un llibre de registre inclourà els documents textuais en forma de llibre, fullets i fulls solts (fins a 4). També hi registrarem els cartells, fotografies i gravats. L'altre recollirà els materials àudio-visuals: discos, cassettes, «compact-discs», vídeos, films, filmines i altres possibles àudio-visuals. El material s'inclourà al llibre de registre que li correspongui segons el seu suport. Diferenciarem els dos registres amb una lletra o símbol, que podria ser R i RA.

■ 5.2. CATALOGACIÓ

La normativa més idònia per descriure el material de la col·lecció local és el conjunt d'ISBD i preferentment l'opció donada pel tercer nivell.³

La normativa més idònia per a l'adjudicació de l'encapçalament principal és la recollida als capítols 21 al 26 de les Anglo American Cataloguing Rules.⁴

■ 5.3. CLASSIFICACIÓ

Convé utilitzar el mateix sistema de classificació que l'utilitzat per a la resta del fons de la biblioteca. Davant la signatura convé afegir les sigles C.L. (col·lecció local).

---

³ Veure **Bibliografia**

⁴ Veure **Bibliografia**

Alguns materials, com les obres d'autors locals però de temàtica no local, s'hauran de classificar de manera diferent segons formin part d'una col·lecció local o d'un fons general. En el cas que siguin part d'una col·lecció local convé classificar-los al 012 (bibliografies individuals), però, si es troben en el fons general, es classificaran al número que els correspongui segons el tema.

Pel que fa al material àudio-visual, se seguirà la mateixa classificació que la utilitzada per al material àudio-visual del fons general, amb les sigles C.L.

Els retalls de premsa i els dossiers de temàtica local no convé classificar-los seguint la Classificació Decimal. Els retalls de premsa es poden classificar alfabèticament per temes i ordenar-los cronològicament dins de cada tema. Els dossiers convé classificar-los també alfabèticament per temes.

■ 5.4. INDEXACIÓ

Convé utilitzar la mateixa llista d'encapçalament de matèries que per al fons general de la biblioteca. S'ha de tenir en compte, però, que les característiques particulars de cada fons local poden comportar la necessitat de: afegir encapçalaments per a temes específics de la zona, concretar al màxim possible el tema i desestimar, en alguns casos, el terme geogràfic com a encapçalament principal, conservant-lo com a sub-encapçalament.

■ 5.5. CATÀLEGS

El fons de la col·lecció local ha de figurar en els catàlegs generals de la Biblioteca.

És imprescindible, a més a més, tenir un catàleg format exclusivament per al fons local. El catàleg diccionari, que agrupa els catàlegs que tenen una base alfabètica, sembla el més adequat. Aquest catàleg s'ha de completar amb el sistemàtic de matèries.

Hi ha un tipus de material que pot completar els catàlegs esmentats, com les llistes o catàlegs de centres, entitats i associacions, de persones vinculades a la localitat, de personatges il·lustres, de publicacions periòdiques i d'altres conceptes que puguin semblar útils.

■ 6. LOCAL

Cal que tota col·lecció local tingui un espai exclusiu i diferenciat tant per a la ubicació dels materials com per a la seva utilització.

Convé que aquest espai tingui les condicions exigides per a la preservació i conservació indefinides del material. Aquestes condicions estan clarament explicades als principis de preservació i conservació publicats per l'IFLA.⁵

■ 7. SERVEIS

■ 7.1. SERVEIS D'INFORMACIÓ I DE REFERÈNCIA

El fons de la col·lecció local ha de permetre oferir informació històrica i informació actual sobre la comunitat. Pel que fa a la informació sobre el passat, ha de ser el màxim exhaustiva possible, donant fins i tot informació sobre el material que no posseeix la Biblioteca, però que es pot trobar en un altre centre. En el fons de col·lecció local no hi ha material obsolet.

Caldria potenciar l'aspecte d'informació actual, perquè la Biblioteca pugui informar de tot allò que s'esdevé a la zona o que s'hi refereix, dels serveis existents i les seves característiques, de les activitats de tota mena de caire social, polític, cultural i lúdic.

■ 7.2. SERVEI DE PRÉSTEC

La col·lecció local ha d'oferir servei de préstec. Es pot deixar l'exemplar original, en el cas d'obres duplicades, o facilitar la fotocòpia del material, en el cas d'exemplar únic.

■ 7.3. ANIMACIÓ I DINAMITZACIÓ DE LA COL·LECCIÓ LOCAL

Cal donar a conèixer la col·lecció local i potenciar-la al màxim. La publicitat a través dels mitjans de comunicació local, la confecció de guies de lectura o de fulls informatius poden ser instruments adequats per fer arribar la col·lecció local a tothom.

Cal treure el màxim rendiment del material de la col·lecció local i per aixó és important fomentar estudis i treballs basats en el seu fons.

El personal de la biblioteca hauria de confeccionar dossiers sobre temes, deficientment tractats per llibres i publicacions periòdiques, adreçats fonamentalment als escolars.

---

⁵ Veure Bibliografia

■ 8. COL·LABORACIÓ AMB ALTRES INSTITUCIONS

La col·laboració amb altres institucions de la localitat és bàsica per al bon funcionament de la col·lecció local i evita duplicitats i esforços inútils. Moltes d'aquestes entitats i institucions generen documents i promouen activitats sobre les quals cal estar assabentats per poder oferir informació a l'usuari.

Cal també considerar que els documents de biblioteca, els d'arxiu i els de museu són complementaris i poden ser tots necessaris quan es treballa en història local.

■ BIBLIOGRAFIA

• (1) INSTRUCCIONS DE LA DIRECCIÓ TÈCNICA DE BIBLIOTEQUES POPULARS: COL·LECCIONS LOCALS.

Anuari de les Biblioteques Populares: 1922. Barcelona: Consell de Pedagogia, 1922. pàg. 117-118

• (2) IFLA. SECCIÓ DE BIBLIOTEQUES PÚBLIQUES. *Directius per a biblioteques públiques.* Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris i Documentalistes de Catalunya, 1987.

• (3) FEDERACIÓ INTERNACIONAL D'ASSOCIACIONS DE BIBLIOTECARIS I DE BIBLIOTEQUES. *ISBD (A): Descripció bibliogràfica normalitzada internacional per a publicacions monogràfiques antigues (antiquària).* Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Institut Català de Bibliografia, 1984.

• *ISBD (CM): Descripció bibliogràfica normalitzada internacional per a documents cartogràfics.* Barcelona: Departament de Política Territorial i Obres Públiques. Institut Cartogràfic de Catalunya: Departament de Cultura. Institut Català de Bibliografia, 1985.

• *ISBD (G): Descripció bibliogràfica normalitzada internacional general.* Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Institut Català de Bibliografia, 1983.

• *ISBD (M): Descripció bibliogràfica normalitzada internacional per a publicacions monogràfiques.* Barcelona: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Institut Català de Bibliografia, 1982.

• *ISBD (NBM): Descripció bibliogràfica normalitzada internacional per a documents no-libre.* Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Institut Català de Bibliografia, 1986.

• *ISBD (PM): Descripció bibliogràfica normalitzada internacional per a la música impresa.* Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Institut Català de Bibliografia, 1986.

- *ISBD (S): Descripció bibliogràfica normalitzada internacional per a publicacions en sèrie.* Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Institut Català de Bibliografia, 1982.
- (4) *REGLAS DE CATALOGACIÓN ANGLOAMERICANAS.* 2^a ed. Washington DC: Organización de los Estados Americanos, 1983.